

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА “НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ “АГРООСВІТА”
ЗАТВЕРДЖЕНО

Державною установою
“Науково-методичний центр
інформаційно-аналітичного
забезпечення діяльності вищих
навчальних закладів “Агроосвіта”
“09” вересня 2015 р.

ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА
ПРОГРАМА (ОРІЄНТОВНА)

вибіркової навчальної дисципліни для підготовки фахівців ОКР “молодший спеціаліст”
напряму 6.030601 “Менеджмент”
спеціальності 5.03060101 “Організація виробництва”
в аграрних вищих навчальних закладах
Київ

“Агроосвіта”
2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА “НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ “АГРООСВІТА”
ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА
ПРОГРАМА (ОРІЄНТОВНА)

вибіркової навчальної дисципліни для підготовки фахівців ОКР “молодший спеціаліст”
напряму 6.030601 “Менеджмент”
спеціальності 5.03060101 “Організація виробництва”
в аграрних вищих навчальних закладах
Київ

“Агроосвіта”
2017

УДК 338.43

ББК 65.23

П 37

Розробники програми:

Леденко О.П., викладач ВП НУБіП України “Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О. Майнової”;

Піднебесна І.П., викладач Бобринецького технікуму ім. В.В. Порика Білоцерківського НАУ
Рецензенти:

Музиченко Л.В., викладач Мигійського коледжу Миколаївського НАУ;

Отчич Н.М., викладач Вишнянського коледжу Львівськoлгo НАУ;

Гочняк О.В., викладач ВСП “Новокаховський коледж Таврійського ДАТУ”;

Степова С.М., викладач Білгород-Дністровського державного аграрного технікуму

Обговорено та рекомендовано до видання навчально-методичною комісією аграрних вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів акредитації із спеціальності “Організація виробництва”
(протокол від 30.09.2014 р. № 1)

Відповідальна

за випуск Трісунова Т.В., методист ДУ “НМЦ “Агроосвіта”

Редактор Салмай Н.М.

©Державна установа “Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів “Агроосвіта”

Всі права охороняються. Жодна частина цього видання не може бути відтворена у будь-якій формі без письмової згоди Державної установи “Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів “Агроосвіта”.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Планування виробництва”

Галузь знань 0306 “Менеджмент і адміністрування”

Напрямок підготовки 6.030601 “Менеджмент”

Спеціальність 5.03060101 “Організація виробництва”

Освітньо-кваліфікаційний рівень “молодший спеціаліст”

Нормативна / вибіркова вибіркова

Семестр 3

Кількість тем 10

Загальна кількість годин 54

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:

Лекції 22

Практичні заняття 12

Самостійна робота 20

Форма підсумкового
контрольного заходу залік

ВСТУП

Серед основних функцій управління організацією провідна роль належить плануванню. Без обґрунтування і передбачення різних змін у майбутньому дуже важко витримати конкуренцію. Тому методам передбачення і планування, як найважливішим складовим управління, необхідно вчитися.

Навчальна дисципліна “Планування виробництва” разом з іншими економічними дисциплінами формує професійну кваліфікацію майбутніх фахівців-аграріїв. Саме в цій дисципліні під час вивчення методів розробки гіпотез, прогнозів, концепцій, програм і планів вся сукупність знань студентів одержує систематизацію і цілісність, що є важливою основою для підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Предметом науки планування є відносини, які складаються між учасниками виробничого процесу з приводу встановлення і реалізації пріоритетів, цілей, пропозицій та комплексу заходів, що забезпечують їх досягнення.

Програма навчальної дисципліни “Планування виробництва” передбачає вивчення суті планування, його методів, організації та змісту планування в аграрних підприємствах.

Міждисциплінарні зв'язки: “Економічна теорія”, “Організація виробництва”, “Маркетинг”, “Менеджмент”, “Фінанси підприємств”, “Економіка підприємства”, “Бухгалтерський облік” тощо.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни “Планування виробництва” є формування знань і практичних навичок з методики планування та підвищення ефективності виробничої діяльності підприємств.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни “Планування виробництва” є досягнення високих темпів розвитку, вдосконалення ведення галузей сільського господарства для забезпечення необхідного обсягу виробництва певних видів продукції за мінімальних затрат праці і коштів та максимальної прибутковості сільськогосподарських підприємств.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- суть і завдання планування, його функції та методи;
 - систему організації процесу планування у сільськогосподарському виробництві;
- вміти:

- складати бізнес-план розвитку підприємства;
- складати поточні та річні плани сільськогосподарських підприємств (програми діяльності підрозділів, робочі плани за періодами сільськогосподарських робіт, декадні, місячні і кварталні плани у тваринництві, плани-наряди);

- планувати обсяги виробництва сільськогосподарської продукції основних галузей підприємства (рослинництва, тваринництва), потребу в матеріально-технічних ресурсах;
- застосовувати сучасні методи розрахунку планових показників.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 54 години.

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Під час складання робочих навчальних програм викладачі навчальних закладів можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст програмного матеріалу і розподіл навчальних годин за темами в межах часу, відведеного навчальним планом на вивчення дисципліни. Внесені зміни та доповнення повинні бути розглянуті та обговорені на засіданні циклової комісії і затверджені заступником директора з навчальної роботи.

2. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи

№ назва лекції прак-тичні самостійнаробота разом

1. Вступ. Суть, завдання та організація планування виробництва у сільському господарстві 2 2
2. Зміст та організація внутрі-господарського планування 2 2 4
3. Стратегічне планування 2 2 4
4. Бізнес-планування 2 2 6 10
5. Поточне і оперативне планування 2 2 2 6
6. Планування виробництва продукції рослинництва 2 2 2 6
7. Планування виробництва продукції тваринництва 2 2 2 6
8. Планування виробництва та використання кормів 2 2 2 6
9. Планування промислових і обслуговуючих виробництв 4 4
10. Планування витрат і собівар-тості продукції. Фінансовий план 2 2 2 6

Всього 22 12 20 54

3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ВСТУП. СУТЬ, ЗАВДАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Суть планування. Планування як наука. Об'єкти планування. Планування в умовах ринкових відносин. Принципи планування. Методи планування (балансовий, екстраполяції, інтерполяції, нормативний, розрахунково-конструктивний, економіко-математичний).

Зміст дисципліни та зв'язок з іншими науками.

Види програм розвитку сільського господарства України. Напрями і стратегії розвитку сільськогосподарського виробництва України. Розвиток і планування матеріально-технічної бази сільського господарства.

Основні засади і правові форми планування господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників. Особливості планування в сільському господарстві. Обмеження планування на аграрному підприємстві. Органи планування сільськогосподарського виробництва в Україні.

Прогнозування розвитку галузевих підкомплексів АПК.

2. ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІГОСПОДАРСЬКОГО ПЛАНУВАННЯ

Система планування та види планів підприємств. Організація планової роботи в аграрних підприємствах: плановий персонал, процес планування, засоби, що забезпечують процес планування (інформаційне, технічне, організаційне, програмно-математичне забезпечення).

Основні функції планово-економічного відділу підприємства. Етика планування, особисті якості плановика.

3. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Суть і завдання стратегічного планування. Процес стратегічного планування. Базові стратегії (стратегія виживання, стратегія стабілізації, стратегія зростання). Функціональні стратегії.

Економічне прогнозування в системі планування. Значення і завдання прогнозування.

4. БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

Сутність бізнес-планування та призначення бізнес-плану. Завдання складання бізнес-планів. Функції бізнес-плану. Технологія розробки бізнес-плану.

Зміст основних розділів бізнес-плану. Резюме. Галузь підприємства та його продукція. Дослідження ринку і маркетинг-план. План виробництва. Організаційний план. Фінансовий план. Інвестиційний план. Ризики та управління ними. Додатки бізнес-плану. Мета контролю виконання планів. Суб'єкти і об'єкти контролю. Види і способи контролю. Методи контролю.

Практичне заняття

Ознайомлення із бізнес-планом сільськогосподарського підприємства. Складання міні-бізнес-плану на прикладі фермерського господарства.

5. ПОТОЧНЕ І ОПЕРАТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ

Суть і завдання поточного планування. Річні виробничі програми (про-грами діяльності) підрозділів у рослинництві, тваринництві, обслуговуючих галузях, їх зміст, порядок складання і затвердження.

Суть і завдання оперативного планування. Робочі плани за періодами робіт у рослинництві. Методика складання робочих планів у рослинництві. Декадні, місячні, квартальні планові завдання у тваринництві. Плани-наряди у рослинництві, обслуговуючих галузях. Зміст планів-нарядів.

Організація контролю за виконанням річних і оперативних планів і завдань.

Практичне заняття

Ознайомлення із змістом поточних і оперативних планів сільськогосподарських підприємств.

Складання робочого плану на один із періодів сільськогосподарських робіт у рослинництві (на прикладі базового підприємства).

6. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Планування та програмування врожайності сільськогосподарських культур. Обґрунтування планових посівних площ, виробництва і використання продукції рослинництва. Планування насінництва. Планування нагромадження і внесення добрив. Планування потреби в засобах захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів. Оперативний контроль за виконанням планових завдань у рослинництві.

Практичне заняття

Планування урожайності, посівних площ і валових зборів сільськогосподарських культур.

Планування потреби в насінні та садивному матеріалі.

7. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Значення виробничої програми в тваринництві. Структура стада. Вплив природних і організаційно-економічних факторів на оборот стада. Відтворення стада. План паруваль і надходжень приплоду.

Планування продуктивності тварин. Планування виробництва і використання продукції тваринництва (скотарства, свинарства, вівчарства, птахівництва). Оперативний контроль за виконанням планових завдань у тваринництві.

Практичні заняття

Планування обсягів виробництва продукції тваринництва.

Складання щомісячного і річного обороту стада великої рогатої худоби (на прикладі базового підприємства).

8. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИКОРИСТАННЯ КОРМІВ

Послідовність планування оптимальної кормової бази підприємства. Планування потреби в кормах. Планування виробництва зелених кормів. Обґрунтування страхових фондів кормів.

Планування забезпечення потреби в кормах. Баланс кормів.

Практичне заняття

Складання схеми зеленого конвеєра.

9. ПЛАНУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ І ОБСЛУГОВУЮЧИХ ВИРОБНИЦТВ

Обґрунтування вибору і розмірів промислових виробництв. Планування обсягів виробництва та асортименту продукції. Планування собівартості й рентабельності продукції. Особливості планування обслуговуючих виробництв. Планування вантажоперевезень і використання вантажних автомобілів. Планування витрат і собівартості транспортних робіт. Планування роботи живого тягла. Планування потреби та використання електроенергії, води, газу.

10. ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ І СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ. ФІНАНСОВИЙ ПЛАН

Норми і нормативи у плануванні витрат. Планування витрат на виробництво продукції.

Визначення планової собівартості продукції.

Планування реалізації продукції, цін, прибутку і рентабельності. Визначення точки беззбитковості виробництва.

Практичні заняття

Розрахунок виручки від реалізації продукції, прибуток і рентабельність. Визначення точки беззбитковості виробництва.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України від 16.01.03 № 436-IV із змінами і доповненнями.
2. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.91 № 1576 із змінами і доповненнями.
3. Про фермерське господарство : Закон України від 22.06.03 № 973-IV.
4. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві : Закон України від 17.10.90 № 400 в редакції Закону України від 15.05.92 № 32 із змінами і доповненнями.
5. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств : Наказ Міністерства економіки України 06.09.2006 № 290.
6. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : Наказ Міністерства аграрної політики України № 132 від 18.05.2001 (з наступними змінами і доповненнями).
7. Батіг А.І. та ін. Планування та організація діяльності аграрного підприємства. – К. : Аграрна освіта, 2003. – 425 с.
8. Бізнес-план розвитку сільськогосподарського підприємства : навч. посіб. / В.І. Дробот, В.П. Мартянов, М.С. Соловйов, А.В. Токар, В.Й. Шиян. – К. : Мета, 2003. – 336 с.
9. Бізнес-план : технологія розробки та обґрунтування : навч. посіб. – Вид. 2-ге / С.Ф. Покропивний, С.М. Соболев, Г.О. Швиданенко, О.Г. Дерев'янка. – К. : КНЕУ, 2002. – 379 с.
10. Збірник бізнес-планів з коментарями і рекомендаціями. Видання чет-верте, перероб і доп. / За ред В.М.Попова. – К. : ЦУЛ, КноРус, 2003 – 382 с.
11. Зрібняк Л.Я. та ін. Організація і планування виробництва на сільськогосподарських підприємствах. – К. : Урожай, 1999. – 352 с.
12. Ільчук М.М., Зрібняк Л.Я., Мельник С.І. та ін. Організація і планування сільськогосподарського виробництва / За ред. М.М. Ільчука та Л.Я. Зрібняка : підручник. – Вінниця : Нова Книга, 2008 – 456 с.
13. Ильин А.Й. Планирование на предприятии : Стратегическое планирование. – Ч. 1. – Минск : ООО Мисанта 1998. – 294 с.
14. Козловський В.О., Лесько О.Й. Бізнес-планування : навч. посіб. / Вінницький національний технічний ун-т. – Вінниця : ВНТУ, 2005. – 190 с.
15. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві. – К. : КНЕУ, 2000. – 372 с.
16. Організація прогнозування та планування агропромислового комплексу / За ред. П.С.Березівського. – Львів : Магнолія плюс, 2004.
17. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України до 2020 року / За ред. О.Ю. Лупенка, В.Я.Месель-Веселяка. – К. : ННЦ "ІАЕ", 2012 – 182 с.
18. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. – К. : Каравела, 2003. – 432 с.
19. Телетов О.С. Бізнес-план : навч. посіб. / Сумський держ. ун-т. – Суми : Видавництво СДУ, 2005. – 104 с.
20. Методичні рекомендації по складанню бізнес-плану розвитку сільськогосподарського підприємства. Міністерство аграрної політики України, Департамент стратегії розвитку аграрної економіки. – К., 2002. – 258 с. 21. <http://www.uazakon.com>
5. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюється згідно з системою організації навчального процесу. Формою підсумкового контролю є залік.

Для підсумкової діагностики успішності навчання використовуються тестовий, усний, модульний контроль. Поточний контроль здійснюється під час виконання практичних робіт, індивідуальних завдань (описових робіт (ОР), розрахунково-графічних робіт (РГР), розрахункових робіт (РР), аналітичних робіт, написання рефератів. Форму проведення поточного контролю і систему оцінювання визначає відповідна циклова комісія.